

2019-08-21

Elisabet Nihlfors

Till

Nationella Samordningsgruppens möte 10/9 2019

ULF SPANING NR 1

Några nedslag rörande:

- **Partnerns ställningstaganden kring forskning**
- **Riktade statsbidrag**

FÖRORD

Almedalsseminariet 2019 var det tredje i ordningen kring ULF (se översikt, bilaga 1).

En slutsats som är möjlig att dra efter årets seminarium (och från andra närliggande seminarier) är att frågan inte längre handlar *om* det ska finnas ett ULF-avtal (eller motsvarande) utan om *hur* det ska konstrueras (organisation, ansvar och finansiering). Om det är så att det finns en form av konsensus kring *att* det ska finnas ett ULF-avtal hur ska vi tänka för att få fram konsensus också kring frågan *hur*?

Några kommentarer under seminariet ger kanske en fingervisning? *Det statliga politiska inflytandet lär bestå; Använd de pengar som finns (omdisponera); Dagens forskning "oanvändbar" (för ideologisk, för få discipliner involverade, för långt från skolan); Stärkt samarbetet mellan lärosäte och huvudmän är det mest angelägna; Frivillighet nödvändigt – mellanregionala organisationer kan behövas – ekonomiska incitament drivande...*

Modellbyggena – de olika aktiviteterna - inom försöksverksamheten söker svar på ett antal olika *hur* som de nationella aktörerna troligen ser positivt på i sig men frågan är hur vi involverar dem så att finansiering och styrning "faller väl ut" dvs. skapar en konsensus också i denna fråga?

Vilka frågor öppnar för sådana samtal och möten mellan nationell – regional – lokal nivå på våra Runda Bordssamtal (21/10 2019)? Vilka frågor är mest angelägna att lyfta med SKL:s utbildningsberedning (19/9)? Vid den Nationella ULF Bazaren (7/5 2020) kan vi förhoppningsvis ha ett antal strategiska frågor att gemensamt söka lösningar på utifrån våra gemensamma erfarenheter?

Det var dessa & liknande tankar som utlöste idén om "spaningsdokument". I denna första spaning är fokus på vad som skapat den konsensus som framträdde i Almedalen – vad tar vi med oss i det fortsatta arbetet?! Vilka andra "spaningar" behöver göras?

Augusti 2019

Elisabet

INNEHÅLL

1. Om 20 år – och de senaste 20 - 25 åren

1.1 Parternas överenskommelser som rör forskning

1.2 Riktade statsbidrag

2. Några slutsatser/reflektioner (från 1.1 – 1.2)

Referenser

Bilagor

Bilaga 1	Almedalen 2016, 2018, 2019
Bilaga 2	Översikt av beslut – några nedslag 1995 – 2019
Bilaga 3	Ledamöter i ett par olika kommittéer
Bilaga 4	Trappan – från GU/Attraktiv Skola

1. OM 20 ÅR – och de senaste 20 - 25 åren

I avsiktsförklaringen mellan de fyra ansvariga lärosäten finns även en vision som talar om att om tjugo år så:

- Är praktiktäna forskning grunden för de professionellas yrkesutövning...
- Bedriver forskare vid lärosäten och lärare och förskollärare i skolväsendet praktiktäna forskning i samverkan – i hela landet
- Har vi etablerat nya förhållningssätt till samverkan kring praktiktäna forskning

För att komma dit är regeringsuppdraget bland annat att ta fram modeller för:

- Långsiktig samverkan kring praktiktäna forskning mellan huvudmän & lärosäten. Strukturer för att möjliggöra för lärare, lärarstudenter och forskare att kunna samverka i praktiktäna forskning och verksamhetsutveckling (Aktiviteter för att bedriva och stärka praktiktäna forskning utifrån skolans behov).
- Att stärka utbildningens vetenskapliga grund i förskola/skola och i lärar- och förskollärarytbildningarna (Lärares & förskollärares deltagande, handledning, kurser, arrangemang för datainsamling, verksamhetsförlagd utbildning och examensarbete).
- Olika typer av kombinationstjänster (särskilda anställningar och uppdrag).

En fråga som kan ställas är hur har samtalen gått de senaste 20 -25 åren? Finns det något att ”lära” från det när vi söker lösningar/lägger förslag framåt?

Det har hänt mycket under de senaste 25–30 åren kring skolans styrning och ledning men det lämnas nästan därhän här. Konstaterar endast att frågor som balansen mellan ansvar & befogenheter, kunskap & kompetens, kommunikation & dialog har påverkat relationerna mellan stat och kommun vad gäller förtroende & tillit (se t.ex. Moos et al 2016; Jarl & Rönnberg, 2015). Hänvisar i övrigt till *Skolkommisionens* (SOU 2017:35) och *Tillitsdelegationens* slutbetänkanden (SOU 2018:47) samt Utredningen *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring* (SOU 2018:19).

Denna *ULF Spaning Nr 1* utgår från parternas arbete. Urvalet är starkt (subjektivt) begränsat och därför ofullständigt. Men syftet är att genom ett par nedslag visa vilka olika parter som deltagit och vad som hittills ”lagts” på bordet som en av flera ”pusselbitar” inför olika ställningstaganden i den Nationella Samordningsgruppen.

1.1 Parternas överenskommelse mm

Utgångspunkten tas i ett av de två femåriga avtal som träffades mellan de båda lärarförbunden, skolledarförbundet och arbetsgivaren Kommunförbundet (1995–2000 respektive 2000–2005). Även en del andra överenskommelser och liknande har tagits med där

till exempel Utbildningsdepartementet finns med. Mot slutet kommer även Svenskt Näringsliv in i bilden.

1995: En satsning till två tusen – utvecklingsdokument i anslutning till Avtal ÖLA 2000 som trädde i kraft 1 april 1995. En av punkterna rör forskning specifikt:

Inom ramen för vår gemensamma överenskommelse kommer vi att under den förestående femårsperioden verka för åtgärder som främjar och stimulerar en utveckling och breddning av forskningen i skolan. Parterna ska arbeta för att underlätta för lärare att kunna forska i skolan om skolan och för att öka möjligheterna till visstidsanställningar av forskare- eller personer från näringslivet. En plan för gemensamma projekt kommer att tas fram under 1996.

1996–1999: Albatrossprojektet Ansvariga: Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund & Kommunförbundet. 25 kommuner deltog.

Syfte och mål; Att utveckla:

- skolans arbetsorganisation mot större flexibilitet och mer av lärande organisation
- ny kunskap och nya metoder för att utforma stimulerande miljöer för elevernas lärande
- arbetssätt och arbetsformer som gagnar en lärarroll som bygger på samarbete, samverkan och gemensamt ansvar
- ett ledarskap i skolan som stimulerar och utvecklar medarbetarnas engagemang och delaktighet
- och systematisera lärande kring planering, uppföljning och utvärdering skolor emellan

Utvärderingar finns bland annat redovisat i en antologi (Björn med flera 2002)

Några rekommendationer från utvärderarna:

- Bred delaktighet i utvecklingsarbetet, av den egna läro- och arbetsmiljön (utvecklingskompetens)
- Organisera utvecklingsarbetet så att det gynnat ett reflekterande eller utvecklingsinriktat lärande.
- En utvecklingsorganisation som kan samordna utvecklingsarbete så att det länkas till den löpande driften av verksamheten,
- Stöd från andra.
(Björn med flera s. 184).

Forskarna lämnar även en del förslag inför nya satsningar:

- Ta vara på enskilda individers vilja till förändring (utvecklingsinriktat handlande)
- Organisera för utvecklingsinriktat lärande. Kritisk fortlöpande reflektion, dokumentation mm
- Bygg en väl fungerande utvecklingsorganisation som en sammanhållande länk mellan olika initiativ – kopplad till driften

- Följ upp och utvärdera kontinuerligt – bygg utvecklingskompetens
- Samarbeta med andra skolor och aktörer!
- Kombinera en bred lokal aktivering med välplanerat deltagande i nätverk... regionalt... skolor, företag, lärosäten...
- Interagera arbetet på nationell, regional och lokal nivå... från föräldrar, tjänstemän och politiker... för långsiktighet, kontinuitet och legitimitet. Beslut och program på den nationella arenan (innovationssystem) måste vara utformade så att de främjar regionala och lokala utvecklingsprocesser.
(Björn med flera s.109–191)

1995–1997 Skolkommittén Skolfrågor – Om skola i en ny tid. SOU 1997:21

Här finns bland annat förslag kring friare användning av timplanen inom grundskolan (som senare blir en försöksverksamhet), behovet av långsiktighet, dialog med mera. (Denna kommitté var inte sammansatt på samma sätt som den kommande skolkommissionen – se bilaga 3).

1998: Avsiktsförklaring mellan Skolministern, Kommunförbundet, Sveriges Skolledarförbund, Lärarnas Riksförbund. Lärarförbundet.

Största strategiska betydelse för Sverige att kompetenta och behörig lärare ska kunna rekryteras till förskola/skola/vuxenutbildning och vilja stanna kvar i yrket.

2001–2006: Attraktiv Skola. Denna satsning med ekonomiska medel från utbildningsdepartementet kan ses som en följd av ovanstående avsiktsförklaring. Ansvariga var Utbildnings – och kulturdepartementet, Kommunförbundet, Myndigheten för Skolutveckling, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund

För att nå syftet, att stärka kvaliteten i skolan och att öka läraryrkets attraktivitet, ställdes följande mål för projektet upp:

- att skapa arbetsorganisationer som stödjer utvecklings- och kvalitetsarbetet i skolan
- att finna nya utvecklings- och karriärmöjligheter för lärare
- att främja skolutveckling genom samarbete med högskola och näringsliv
- att visa på vägar att sprida erfarenheter mellan skolor
- att sprida den kunskap och erfarenhet som projektet genererar

Attraktiv Skola arbetade utifrån fem målområden: Arbetsorganisation, Utvecklingsmöjligheter, Högskolesamverkan, Näringslivssamverkan och Information. Projektet omfattade fyra nivåer: nationell, regional och kommunal nivå samt skolnivå.

Här finns sammanställningar över exempel på karriärtjänster som prövas under projektiden, delade tjänster mm. Här finns även exempel på forsknings- och utvecklingsprojekt. Under denna period startar även forskarskolan CUL i Göteborg och det är i detta sammanhang som ”trappan” kommer till (se bil 4)

Utvärderingar finns dels av Arbetslivsinstitutet dels av Myndigheten för Skolutveckling (Calissendorff & Ornbrant, 2006). Endast en kommentar lyfts här – den som rör kopplingen till högskolan där flera kände sig ”lurade” då ingen från lärosätena fanns med – inte heller någon från HSV. Initialt fanns en tanke att de regionala utvecklingscentra som fanns skulle delta men endast ett fåtal av projektkommunerna hade en partner från högskolan. De som lyckades bygga vidare på VFU samverkan hade personliga kontakter (sid 16–17).

2003 Rådet för skolans måluppfyllelse och fortsatta utveckling (i fortsättningen benämnt Rådet) bildades av arbetsgivar- och arbetstagarparterna Svenska Kommunförbundet samt Lärarnas Samverkansråd (Läraryrket och Lärarnas Riksförbund) i samband med att avtalet ÖLA 00 slöts. (Sammansättningen – se bilaga 3). Rådets uppdrag var att inom avtalsperioden 2000–2005 ”följa, stödja och bedöma utvecklingen”. I slutrapporten skriver de bland annat:

***Forskning och kompetensutveckling** För att lärare och skolledares kompetensutveckling skall kunna bidra till ny kunskap och fortsatt professionell utveckling måste det ske en ökad satsning på forskningsanknytning, t.ex. i form av magisterkurser och forskarutbildning. En verksamhet där lärare och skolledare efterfrågar forskningsresultat och själva forskarutbildar sig och forskar i skolan är en nödvändig förutsättning för att utveckla skolan. Lärarna och skolledarna är professionella yrkesutövare som har behov av att ständigt uppdatera sina kunskaper. Lärarnas behov av kontinuerlig kompetensutveckling handlar om förändringar både av systemet, yrkesrollen och pedagogiken eller inom ämnet/ämnena. Det ökade fokus som satts på skolledningens betydelse för skolans arbetsmiljö och utveckling gör att det behöver satsas på kompetensutveckling av skolledare när det gäller ledarskap och skolutveckling, men också därför att det byggs upp ny kunskap inom området. Det är även viktigt att utveckla arenor där lärare och skolledare kan möta varandra och forskare kring erfarenheter och ”praxisnära” forskning. (s.18)*

2009: Promilleprogrammet, Läraryrket: *Delta i promilleprogrammet – satsa på lärardriven forskning.* Tre krav formuleras:

- Satsa minst en promille av utbildningsbudgeten på forskning
- Stärk samarbetet med högskolor och universitet
- Skapa karriär- och utvecklingstjänster för lärare och skolledare

2011: Överenskommelse, En gemensam programförklaring: Forskning ger bättre resultat i skolan. SKL, LR, Lf, Sveriges Skolledarförbund, Svenskt Näringsliv – om att arbeta tillsammans för en skola som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet enligt den nya skollagen.

Överenskommelsen hade en Vision som sträckte sig till 2020 – den innehöll sju punkter:

1. *Forskningen inom det utbildningsvetenskapliga området, särskilt den praktisknära, är omfattande.*
2. *Lärare och skolledare står för en allt större del av den skolrelevanta forskningen.*

3. *Vi har en god och systematisk kunskap om undervisningsmetoder och arbetssätt för att förbättra undervisningen och öka elevernas måluppfyllelse. Denna kunskap tar sin utgångspunkt i de forskningsområden som är relevanta för att förklara lärandeprocesser.*
4. *Forskning som är relevant för skolan sprids på ett systematiskt och lättillgängligt sätt.*
5. *Alla lärare utvecklas genom att följa aktuell forskning och genom att enskilt och tillsammans med kollegor omsätta detta i det egna arbetet.*
6. *Alla skolledare utvecklas som chefer genom att följa aktuell forskning och utöva ett ledarskap som omfattar skolans hela uppdrag.*
7. *Lärarutbildningen är tydligt forskningsbaserad och lärarstudenterna kommer väl rustade ut i ett yrkesliv som kännetecknas av ständigt förbättrade arbetsresultat.*

Därefter utvecklade parterna denna vision under rubriken; ***En skola som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet – vad krävs? (2012-02-17)***. Förslaget är en arbetande plattform för forskning om och med skolan. De vill främja forskningsintresset och erfarenhetsutbytet, värdera och sprida forskningsresultat samt stödja att det implementeras, identifiera forskningsbehov och styra resurser mot dessa samt utveckla en långsiktig strategisk plan för såväl det praktiska arbetet som en framtida organisation.

Plattformen skulle skapas av regeringen och i den skulle ingå branschföreträdare samt relevanta myndigheter och företrädare för forskarvärlden – verksamheten ska ledas av staten.

Efter detta startar Skolforskningsinstitutet 2015 och parterna ingår sedan i flera olika utredningar: Till exempel Skolkommissionen (SOU 2018:17) – se bil. 3, Skolprofessionerna (SOU 2018:17) med flera, ibland via det så kallade ”Nationell samling för skolan” (osäker på namnet) som utbildningsdepartementet regelbundet inbjuder till ... Nu pågår utredningen om ökad likvärdighet med minskad skolsegregation och förbättrad resursfördelning (Regeringens PM 2018-07-09), utredare Björn Åstrand.

SOU 2018:17 Med undervisningsskicklighet i centrum

Några få utdrag ur denna utredning, mer som påminnelse.

Bristande förutsättningar för en skola på vetenskaplig grund. Det saknas systematik för professionsutövarnas aktiva bidrag till utvecklingen av kunskapsbasen. Skolsystemet och verksamheten i skola beforskas i hög grad utifrån och inte primärt inifrån och med utgångspunkt i ”kunskapsbehov emanerande ur lärares och skolledares praktiska yrkesutövning”. Självfallet har forskning i en grundläggande mening sin bas inom akademien men forskning och utveckling bör också bedrivas av yrkesverksamma. Det är bara att jämföra med hur utvecklingen inom det medicinska området drivs framåt av forskning som både är kliniskt lokaliserad, förankrad i akademien och involverar aktiva yrkesutövare. Inom skolområdet saknas det modell /.../ Det finns förstås också exempel på strategiska samarbeten i syfte att utveckla just detta, se exv. arbetet inom Stockholm Teaching & Learning Studies: pedagog.stockholm.se/stockholm-teaching-and-learning-studies/

/.../ En aspekt av detta är att det också saknas mekanismer som säkerställer en forskningsutveckling som svarar mot skolans behov. Vilka som faktiskt bedriver forskningen

är sannolikt av betydelse för vilka frågor som forskningen fokuserar på. Detta har två sidor som är värda att uppmärksamma. Om skolan som verksamhet är för lite engagerad i utvecklingen av lärarnas och rektorernas kunskapsbas riskerar väsentliga områden att inte bli utforskade och utvecklade. Och, om endast skolans personal är forskningsverksam inom området, avskild från annan forskning, riskerar man att inte dra lärdom av kunskapsutvecklingen inom andra områden. Poängen är att det spelar roll vilka det är som forskar och som ger kraftfulla bidrag till utvecklingen av skolans möjlighet att faktiskt verka på vetenskaplig grund – och att det behövs både forskning som utgår från universiteten och forskning som utgår från de som verkar i skolan. Systemfelet här är att det är otydligt var ansvaret för kunskapsutvecklingen ligger, hos skolans professioner och skolhuvudmännen, eller hos universitet och högskolor. Till detta kommer att staten hitintills inte allokerat forskningsmedel i paritet med de stora utbildningsuppdragen för utbildning av lärare och att akademien i sina verksamhetsformer inte har bejakat detta behov i tillräckligt hög grad.

(sid 104–105)

En struktur för praktikinära forskning i relation till utbildning och kompetensutveckling

Varken staten centralt, universitet och högskolor eller huvudmännen har utvecklat tillräckliga strategier eller allokerat resurser i nivå med områdets volym eller höjd på utmaningar. Det finns förstås undantag på alla nivåer men de är just undantag, hur bra satsningarna än är. Detta måste ändras. Inte för att höja statusen på området eller på yrkena – utan för att det leder till bättre verksamhetskvalitet! Den framstående läkarvetenskap vi känner i dag hade sannolikt inte vuxit fram utan den berömda Flexnerrapporten om tillståndet i de amerikanska läkarutbildningarna åren efter sekelskiftet 1900. Det arbetet ledde till att man band samman läkarutbildningen med såväl grundforskning och klinisk forskning i en infrastruktur där kunskap både utvecklades och prövades och där den låg till grund för undervisning. En annan relation etablerades därefter mellan professionen och kunskapsbildningen och på basis av den strukturen kom sedan läkarpraktiken att förändras – och det är på grund av insikter om betydelsen av just en sådan koppling mellan professionen och kunskapsbildningen som kliniska forskningsinfrastrukturer utvecklats – tillsammans med en omfattande klinisk undervisning. Lärarprofessionens villkor är annorlunda men förslaget om ett professionsprogram och den approach till professionellt lärande och utveckling som programmet bygger på medför väsentliga förbättringsmöjligheter. Det är i sammanhanget viktigt att också notera betydelsen av dels den försöksverksamhet kring praktikinära forskning som regeringen beslutat om och för vilka fyra lärosäten fått ansvar, dels, den utredning rörande hur den praktikinära forskningen bör utvecklas som leds av vicerektorn på Malmöuniversitet, Cecilia Christersson. Visionen för den pågående försöksverksamhetens långsiktiga mål är värd att återge: Om tjugo år är praktikinära forskning grunden för de professionellas yrkesutövning inom skolväsendet och för lärar- och förskollärarytutbildningen. Om tjugo år bedriver forskare vid lärosäten och lärare/ förskollärare i skolväsendet praktikinära forskning i samverkan – i hela landet. Om tjugo år har vi etablerat nya förhållningssätt till samverkan kring praktikinära forskning. I det perspektivet blir det uppenbart att denna utveckling, och den som här presenteras rörande professionsprogram för skolans lärare och ledare, hänger starkt samman och har potential att verka gemensamt i samma riktning. De former för lärares och rektorers kompetensutveckling som ingår i professionsprogrammets utvecklingsdel bör organiseras på ett sådant sätt att en nära kontakt med forskning utvecklas, i synnerhet utvecklingsprojekten och processerna av kollegialt lärande. Det framstår som att något av en synvända måste till så att forskning blir en del av

lärares och rektorers vardag. En sådan omställning innefattar såväl en förändring av rollen som lärare och rektor som förändrade former för forskning. Det är sedan länge känt att forskningsaktiva lärare blir mer drivande i att utveckla undervisningen. /.../

Utredningen bedömer att det finns ett stort behov av att utveckla och förstärka relationen mellan skolhuvudmännen och lärosätena kring lärarprofession, skolläring och skolutveckling. /.../

Professionsprogrammet, liksom det ökade kravet på att undervisningen i skolan ska vila på vetenskaplig grund, medför dock ett ökat behov av samverkan mellan alla parter, inklusive skolmyndigheter. Mot bakgrund av den ryckighet som rått i denna fråga är det sannolikt mest konstruktivt att förbättra förutsättningarna och öka kraven på samverkan snarare än att tydligare reglera hur samverkan ska se ut. Det bör i varje region vara möjligt att utveckla nya ambitionshöjande och ömsesidigt utvecklande överenskommelser kring denna typ av samverkan. Den större bild som man bör ha i åtanke i anslutning till professionsprogrammet är, förutom utvecklingen av relationen till forskning, också framväxten av övningsskolor och övningsförskolor (såväl inom den nationella försöksverksamheten som i form av lokala samarbeten kring exv. partnerskolor eller universitetsskolor) som en potentiell och ny funktion som kan koppla samman utbildning, utveckling och forskning.

Universitetskanslersämbetet presenterade nyligen den första uppföljningen vilken visar på en försiktig men positiv utveckling vad gäller utvecklingen av utbytet mellan studenter och handledare samt kollegial samverkan och lärande. Samtidigt menar bedömaregruppen att mycket vore vunnet om verksamheten på övningsskolorna kunde bli mer involverade i forsknings- och utvecklingsprojekt. Ytterligare värt att nämna är den pågående utredningen av universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning. För att professionsprogrammet ska lyckas behöver såväl styrning som resurstilldelning inom lärosätena ses över, exempelvis är det uppenbart att dagens ersättningsmodeller inte gynnar utvecklingen av sammanhållna koncept för samverkan mellan vare sig skola och högskola eller mellan utbildning och forskning på ett önskvärt sätt. Det föreligger således just nu synnerligen goda möjligheter att etablera en grundstruktur som på ett nytt sätt inte bara stödjer utveckling av kunskapsbasen utan även dess användning, i skola och i yrkesutbildning. (sid 162–164)

1.2 Riktade statsbidrag

Riktade statsbidrag till huvudmännen påverkar inriktningen av deras men även lärosätenas arbete och har bäring på vad försöksverksamheten kan både åstadkomma och föreslå.

Här avses framför allt de bidrag som huvudmännen kan söka inklusive statens inrättande och dimensionering av t.ex. lektorstjänster, 1:e lärare mm. samt statsbidrag för vissa lönetillägg. Kanske ska även statens beslut om lärar- och rektorsutbildningar ”räknas” in då de båda involverar huvudmännen? Dessa ingår inte nedan.

Den ekonomiska styrningen förändrades flera gånger under 1990-talet. Först ett specialdestinerat bidrag till skolan, följt av ett generellt sektorsbidrag som sedan 1993 övergår till en del av det allmänna skatteutjämningsbidraget. Samtidigt under perioden 1991–1993 gäller ekonomiska restriktion på grund av landets ekonomiska kris vilket hindrar ökat skatteuttag i kommunerna mm. Under åren 1993–1996 var det generella statsbidraget nominellt oförändrat och Riksdagens revisorer skrev i sin rapport 2001/02:13 att under samma period ökade antalet elever i grundskolan kraftigt, skatteintäkterna minskade, utgifterna ökade för till exempel socialbidrag och arbetslösheten.

Från 1998 återkommer specialdestinerade bidrag från staten till skolan – ganska ofta styrande direkt in i klassrummet och ”by-pasar” huvudmannen; Ylva-pengar (1998) för att utveckla lärarrollen, Wärnersson-pengar (2001/01) för ökad personaltäthet etcetera.¹ De två decennier som sen följer är en av de mest reformintensiva perioderna och flertalet av dessa innebär inte ökade resurser till huvudmannen. Dock ökar de specialdestinerade bidragen.

Riktade statsbidrag är en återkommande fråga i olika utvärderingar och förslag. Här nedan några exempel. Oavsett storleken på bidragen och dess innehåll kan konstateras att det är pengar som beslutas nationellt, de ska sökas lokalt och gäller ca 3–4 år. Medlen är för huvudmannens kostnader för skolverksamheten. Flera bidrag rör kompetensutveckling som ”förutsätter” medverkan från lärosäten dock efter offertförfarande.

Några utdrag från utredningar/granskningar redovisas nedan (kursiverad text här innebär direktcit, övrigt är sammanfattande text).

Statskontoret (2015) Kapitel 6 Slutsatser & förslag har rubriker som anger vad som lyfts fram av Statskontoret; Detaljstyrning har försvårat, leder till mer detaljstyrning & de skolpolitiska insatserna får sämre effekt (s.87–90).

Propositionen 2017/18:182 Samling för skolan tar också upp behovet av en ny fördelning av medel men säger samtidigt att: Många skolkommuner behöver stöd till bl.a. uppföljning och utveckling av skolverksamheten. ... Sedan 2015 arbetar Skolverket med åtgärder och uppdrag som Samverkan för bästa skola och Nationella skolutvecklingsprogram. Dessa innebär att Skolverket nu arbetar närmare skolhuvudmännen än tidigare. ... tillsatt en utredning för att göra en översyn av ansvarsfördelningen och organiseringen av myndigheterna på skolområdet (dir. 2017:37). ... syftet... mer ändamålsenlig myndighetsstruktur som effektivare än idag kan bidra till en bättre skola... se över behovet av en regional organisering av skolmyndigheter. *En statlig närvaro på regional nivå kan bidra till att skolmyndigheternas verksamhet bättre*

¹ För referenser se Nilhofs, E. (2003) bland annat kapitel 6 Ansvaret för skolan 1991–2000.

kan anpassas till huvudmäns och andra verksamheters behov och motverka regionala skillnader mellan huvudmän och skolor, dvs. likvärdigheten över landet kan öka (sid 15)

I en bilaga till propositionen finns den Nationella strategin som lyfter fram Kompetensförsörjning – stark lärarutbildning med fortsatt professionsutveckling och forskning. Den därpå följande SOU 2018:17 om professionsprogram har kommenterats ovan (se 1.1).

RiR 2017:30 (Kap 4 Slutsatser sid 50–67).

Riksrevisionen utgår i rekommendationerna från att regeringen även framöver avser att stödja huvudmännen med ungefär samma belopp som utbetalas i dag. Då vår huvudrekommendation är att nuvarande system fasas ut går vi inte in i detalj på hur delar av det kan förbättras. Kostnaden för det vi föreslår beror på hur mycket medel regeringen önskar bistå huvudmännen med samt kostnaden för det föreslagna analysstödet. Vår bedömning är dock att ett mer behovsstyrt system bidrar till en mer effektivt utformad skolutveckling.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga att ersätta det breda utbudet av riktade stimulansbidrag med en fördelning av medel som utgår från huvudmännens behov. Vi föreslår att för ändamålet avsätta medel fördelas i form av en bidragsram till varje huvudman utifrån elevantal, och eventuellt socioekonomiska förutsättningar. Huvudmännen söker medel inom bidragsramen för lokalt utformade insatser. Varje ansökan ges en individuell bedömning.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att säkerställa att ett nationellt analysstöd finns tillgängligt för huvudmännen. Ett sådant stöd ska kunna bistå huvudmän med en analys av vilka problem och behov som finns hos dem. Det är viktigt att se till att ett sådant stöd är tillgängligt för samtliga huvudmän. (sid 56)

Skr 2017/18:217 där Regeringen svarar på kritiken ovan

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att överväga att ersätta det breda utbudet av riktade statsbidrag med en fördelning av medel som utgår från huvudmännens behov. Med ett sådant system skulle huvudmännen söka medel inom bidragsramen för lokalt utformade insatser och varje ansökan skulle ges en individuell bedömning. Riksrevisionen rekommenderar också regeringen att säkerställa att ett nationellt analysstöd finns tillgängligt för huvudmännen.

Regeringen delar inte Riksrevisionens övergripande bedömning att systemet inte är ändamålsenligt, men instämmer i att det finns brister i systemet och delar iakttagelsen att det även finns potentiella utvecklingsområden.

Regeringen instämmer inte i Riksrevisionens rekommendation att de statliga medlen för skolutveckling ska fördelas i form av en bidragsram till varje huvudman i stället för genom olika statsbidrag. Syftet med riktade statsbidrag till skolväsendet är att ge regeringen möjlighet att nationellt uppmärksamma särskilt viktiga insatsområden och att rikta medel

dit det finns stora behov. På så vis stärker systemet med riktade statsbidrag regeringens möjligheter att bidra till att de nationella målen för utbildningspolitiken uppfylls.

Regeringen delar inte heller Riksrevisionens rekommendation att det ska finnas ett nationellt analysstöd tillgängligt för huvudmännen. Regeringen menar dock i likhet med Riksrevisionen att det är av central betydelse att huvudmännen bedriver ett aktivt systematiskt utvecklingsarbete och att vissa av dem kan behöva stöd i detta arbete. Regeringen har därför vidtagit åtgärder för att ge ett sådant stöd.

Som ett led i att förbättra styrningen av skolan har regeringen påbörjat en översyn av de riktade bidragen med syfte att skapa ett mer ändamålsenligt stöd genom färre och bättre anpassade riktade bidrag.

I och med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

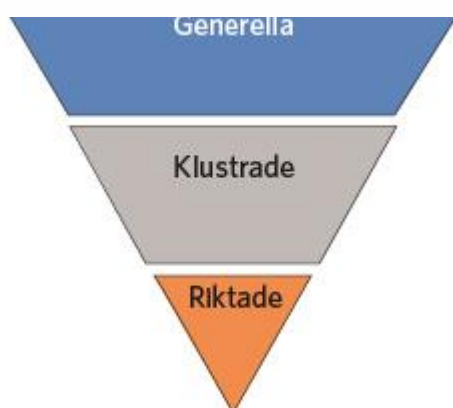
SKL (2018) kommenterar de riktade statsbidrag i sin *Ekonomirapport, maj 2018*. Kapitel 5 i rapporten har rubriken: Ökningen av riktade statsbidrag har kommit till vägs ände. SKL önskar generella bidrag som regel och föreslår därutöver nedanstående modell:

En modell för att klassificera befintliga riktade statsbidrag

Som underlag för ett arbete med att förändra statsbidragen mot en större andel generella bidrag har SKL utarbetat ett förslag till klassificeringsmodell för statsbidragen till skolan. Modellen är främst tänkt att användas i ett kortsiktigt perspektiv för att klassificera befintliga statsbidrag, som ett medel för att underlätta att skapa förutsättningar för ett fåtal större statsbidrag. Den kan också vara utgångspunkt för mer långsiktiga och strategiska överväganden kring principerna för hur statsbidragen bäst utformas för stöd och stimulans.

Modellen består av tre delar där en uppdelning görs mellan generella bidrag, "klustrade" utvecklingsbidrag och riktade statsbidrag:

Klassificeringsmodell för statsbidrag till skolområdet

Generella statsbidrag

Till gruppen generella bidrag kan sådana statsbidrag föras som till exempel syftar till att förstärka eller förbättra verksamheten och som riktar sig mot alla kommuner. Istället för att vara riktade stimulansbidrag kan de på så sätt bli en del av den generella finansieringen av sådan verksamhet som kommunen bedriver inom ramen för den lagstiftning och övrig reglering som redan finns på olika områden. Verksamheten kan därmed i högre grad bedrivas och utvecklas utifrån den enskilda kommunens behov och förutsättningar. Ett väl utformat kostnadsutjämningsystem ska säkra att kommunernas strukturella och socioekonomiska situation utjämnas på ett adekvat sätt. Statens uppföljning kan koncentreras på kvalitet och resultat av verksamheten, snarare än på hur medlen används och på kostnaderna. I den mån staten bedömer att särskilda krav bör ställas på verksamheten, bör i första hand lagreglering övervägas framför nya, riktade statsbidrag. Utgångspunkten för en avveckling av de befintliga statsbidragen är i första hand att de slås samman och att bidragsvillkoren tas bort. Eftersom en övergång till generella bidrag skulle innebära inte helt obetydliga omfördelningseffekter behövs en övergångslösning.

Klustrade utvecklingsbidrag

Till gruppen klustrade utvecklingsbidrag kan föras sådana statsbidrag som inrättats för att regeringen särskilt velat stimulera utveckling kopplad till en specifik skolform, verksamhet eller målgrupp. Beteckningen klustrade stimulansbidrag används här för att illustrera att det är fråga om att befintliga stimulansbidrag inom en specifik skolform, verksamhet eller målgrupp, skulle kunna sammanföras till ett antal kluster eller grupper. Inom respektive kluster ska en kommun kunna söka medel för att utveckla den berörda verksamheten utifrån lokala behov och förutsättningar i stället för utifrån ett detaljerat regelverk. Det skulle möjliggöra förenklingar och rensningar av bidragsreglerna och även ge huvudmännen bättre förutsättningar för ett mer långsiktigt och strategiskt utvecklingsarbete.

Riktade statsbidrag

Till gruppen riktade statsbidrag kan sådana bidrag föras som på grund av syfte och målgrupp bäst lämpar sig att även framgent vara just riktade, till exempel om syftet är väldigt specifikt och det riktar sig till ett fåtal kommuner/huvudmän.

Preliminär skattning av de nuvarande riktade statsbidragen

Utifrån en preliminär bedömning har vi gjort en översiktlig skattning av hur de nuvarande bidragen på skolområdet (totalt cirka 15 miljarder kronor 2016) skulle kunna fördela sig på de tre delarna:

- *Generella bidrag cirka 50–75 procent*
- *Klustrade utvecklingsbidrag cirka 15–30 procent*
- *Riktade bidrag cirka 5–10 procent*

SOU 2018:41 Statliga skolmyndigheter...

Flera områden i utredningen är här av intresse som Regionala kontor (sid 360); Hantering av riktade statsbidrag (sid 404); Institut för professioner i skolväsendet (sid 420); Skolforskningsinstitutet (sid 439). Texten nedan är hämtad från två av dessa rubriker.

Angående hantering av riktade statsbidrag står bland annat:

Skolverket administrerar på uppdrag av regeringen statligt stöd och bidrag. Utredningen föreslår /.../ att bidrag som rör kompetensutveckling framgent ska administreras av Institutet för professioner i skolväsendet. Skolverket handhar emellertid även statsbidrag som inte direkt anknyter till kompetensutveckling. /.../ ... det bör övervägas om en del av de befintliga statsbidragen ska reduceras eller fasas ut till förmån för ett lokalt anpassat stöd till huvudmän och verksamheter. Det framgår vidare av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1, utg.omr. 16) att regeringen anser att det behövs en översyn för att t.ex. lägga samman eller förenkla de nuvarande riktade statsbidragen. Även om det kan förväntas bli färre riktade statsbidrag inom skolområdet framöver, så kommer det sannolikt fortfarande att finnas behov av riktade statsbidrag. Utredningen föreslår därför att Skolmyndigheten ska hantera statliga stöd och bidrag enligt särskilda föreskrifter eller beslut av regeringen, som inte hänger samman med rena kompetensutvecklingsinsatser (sid 404 - 405).

Och när det gäller **förtydligande för skolforskningsinstitutet** lyfter utredaren bland annat fram: Skolforskningsinstitutet bör intensifiera sitt arbete med att identifiera behov av praktiktäna forskning samt utveckla och ansvara för en nationell webbplats för att underlätta för verksamma inom skolväsendet att medverka i och ta del av praktiktäna forskning (sid 440).

SOU 2018:47 Med tillit växer handlingsutrymmet...

Delegationens rekommendationer:

- *Kommuner och landsting bör genomföra en analys av nuvarande mål och indikatorer inom välfärdsområdet, prioritera och, vid behov, formulera och identifiera andra mer relevanta utifrån ett helhets- och medborgarperspektiv.*
- *Regeringen bör skapa förutsättningar för ett datadrivet analysarbete kring insatser inom välfärdssektorn.*
- *Kommuner och landsting bör skapa förutsättningar för verksamheter att delta i forskningsprojekt och med fördel delta i finansieringen.*
- *Lärosätena bör skapa förutsättningar för verksamhetsnära forskning genom att i större utsträckning samverka med verksamheter inom hälso- och sjukvård, skola och omsorg (sid 304).*

Delegationens förslag:

Regeringen ska ha som huvudprincip att använda sig av generella statsbidrag. Riktade statsbidrag ska endast användas när det gäller specifika nationella satsningar på verksamhetsutveckling, exempelvis i form av teknisk infrastruktur. Alla riktade statsbidrag ska föregås av en analys av hur de påverkar de berörda verksamheterna (sid 310).

Skolverket presenterar en egen utvärdering av de riktade statsbidragen för en mer likvärdig skola (Skolverket april 2019) där en viss oro över vilken effekt bidragen får framgår. SKL lämnar en skrivelse till Regeringen/Skolverket (SKL 2019-07-04) där de ser allvarlig brister i

systemet i samband med att en del kommuner får betala tillbaka pengar då de inte uppfyller alla villkor, där en är att inte minska kommunens egna satsningar. På detta svarade utbildningsministern att frågan ska ses över.

2. Några slutsatser/reflektioner utifrån 1.1 – 1.2

Vilka lärdomar kan vi ta med oss i försöksverksamheten ULF? En sak handlar om ”synen” på lärosäten, de är inte att betrakta som ”partners” i de initiativ som tagits. Lärosäten är snarare ett ”redskap”.² Det är en väsentlig skillnad mot nuvarande försöksverksamhet.

Även om alla parter är med kan initiativen betraktas som något som initieras ”uppifrån” – till vilka huvudmännen inbjuds att delta alternativt söka medel för. Flera insatser har inte följts av ökade resurser vilket bland annat bidragit till bristande långsiktighet. Satsningar kan även ha konkurrerat ut varandra eller påverkat prioriteringarna.

Vi resonerar i ULF försöksverksamheten om behovet av ny kunskap, att kunskapsutvecklingen ska vara en del av yrkesutövningen. Vi återkommer till gränsen (fiktiv eller inte) mellan F & U (föranlett av hur dagens resursfördelningssystem ser ut). Vi resonerar kring forskning som är ”relevant” för lärares yrkesutövning och som samtidigt ska kunna ge upphov till nya generaliserbara insikter (praktiknära grundforskning) – insikter som även ska vara användbara inom lärarutbildningarna.

En linje att kanske att följa ansvarsfördelningen mellan de olika departementen, mellan vad som framgår i budget – och forskningspropositioner? Om forskningssidan mer rör behovet av ny kunskap handlar kanske utbildningssidan mer om att implementera en kunskap som ”finns”. Eller är detta exempel på olika kunskapssyn?

Hur kan vi skapa/stärka sambanden mellan forskning – lärarutbildningar – skola? Vem satsar utvecklingsmedel för lärosäten respektive huvudmän? Hur ska vi förhålla oss till Skolverkets *riktade* medel som rör skolornas drift, skolutveckling som till dels kräver medverkan av/från lärosätenas forskare/forskningskompetens; *basanslag* till lärosäten för forskning ”inom” lärarprogrammen; *fri forskning* resurser internt och externt finansierat – etc. Vad placerr sig ULF-medlen?

Eftersom forskningspropositionen är under framtagande blir olika behov synliga och publika några exempel på detta finns i ett par debattartiklar från sommaren 2019:

- *Hög tid att ge skolhuvudmännen och lärarutbildningar rimliga förutsättningar att stärka utveckling, lärande och forskning* www.ulfavtal.se/nyheter/
- *Dags att införa avdrag för investeringar i kompetens* (DI debatt 11/6 2019) undertecknad av 7 lärosäten, 6 arbetsgivarorganisationer och 150 000 ingenjörer.

² Samverkan för bästa skola handhas på ett särskilt sätt. Det är företrädesvis Rektorsprogrammen som ansvarar för insatserna. Ett ”råd” har skapats på Skolverket bestående av 13 lärosäten (Borås, Dalarna, Göteborg, Halmstad, Karlstad, Kristianstad, Linné, Malmö, Stockholm, Umeå, Uppsala och Högskolan Väst).

- *Samarbetet mellan vård och forskning måste bli bättre* (DN debatt 17/7 2019) undertecknad av 11 företrädare för olika finansiärer.

Förslag på kommande spaningsuppdrag presenteras separat.

REFERENSER (ursäkta det blandade formatet nedan - hoppas det fungerar)

Björn, C., Ekman Philips, M. & Svensson, L. (red) (2002): *Organisera ör utveckling och lärande – Om skolprojekt i nätverksform*. Lund: Studentlitteratur.

Calissendorff, M. & Ornbrant, R. (2006): *Attraktiv Skola* rapport. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Dir. 2014:7 Kommittédirektiv: *Inrättande av ett Skolforskningsinstitutet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

HSV (2012): *Utvärdering av forskarskolor för lärare*. Stockholm: Högskoleverket 2012:9 R

Jarl, M., Blossing, U. & Andersson, K. (2017): *Att organisera för skolframgång. Strategier för en likvärdig skola*. Stockholm: Natur & Kultur

Moos, L., Nihlfors, E. & Paulsen, J.M. (2016): *Nordic Superintendents: Agent in a Broken Chain*. Dordrecht: Springer Educational Governance Research 2.

Nihlfors, E. (2003): *Skolchefen i skolans styrning och ledning*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis. Uppsala Studies in Education 102.

Prop. 1999/2000:135 *En förnyad lärarutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Prop. 2000/2001:3 *Forskning och förnyelse*.

Prop. 2004/05:80 *Forskning för ett bättre liv*.

Prop. 2008/2009:50 *Ett lyft för forskning och innovation*.

Prop. 2009/10:89 *Bäst i klassen – en ny lärarutbildning*.

Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*.

Prop. 2012/13:30 *Forskning och innovation*.

Prop. 2012/13:136 *Karriärvägar för lärare i skolväsendet*.

Prop. 2013/14:220 *Ändrade regler om introduktionsperiod...*

Prop. 2016/17:1 *Budgetproposition*.

Prop. 2016/17:50 *Forskningsproposition*.

Prop. 2017/18:182 *Samling för skolan*.

Regeringskansliet PM 2012-09-24 U2012/4904/S: *Karriärvägar m.m. i fråga om lärare i skolväsendet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Riksdagsförvaltningen 2012/13:13 RFR10: *Hur kan ny kunskap komma till bättre användning i skolan*.

RiR 2017:30 *Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar med lokala behov*. Stockholm: Riksrevisionen.

Rådet för måluppfyllelse (2005): *Måluppfyllelsen i svensk skola och förskola 2000-2004: rådets slutrapport*. Stockholm: SKL ISBN 91-7164-013-4.

webbutik.skl.se/sv/artiklar/maluppfyllelsen-i-svensk-skola-och-forskola-2000-2004-radets-slutrapport.html

Serder, M. (2016): *Tillbaka i skolan som kommunlektor*. Malmö: Kommunförbundet Skåne.

SKL (2008): *Ekonomisk rapport, maj 2018*. Stockholm: SKL.

SKL och Lärarförbundet (2010): *Forskarutbildade lärare – en väg till skolutveckling*.

SKL (2014): *Forskning i kommunens tjänst – Kommundoktorander*. Stockholm: SKL

SKL (2016): *Utanför det akademiska rummet. Forsknings- och utvecklings- och innovationsmiljöer i praktiken*.

SKL (2019-07-04) – se

<https://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv/statsbidragforokadlikvardighetriskerarslafel.28903.html>

Skr 2017/18:217 Regeringens svar på Riksrevisionens granskning av riktade statsbidrag.

Skolinspektionen (2019): *Vetenskaplig grund och berövad erfarenhet*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolverket (2012): Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolverket (2019): Utvärdering av statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling. Delredovisning 2. Stockholm: Skolverket.

Statskontoret (2015): *Myndighetsanalys av Statens Skolverk*. Stockholm: Statskontoret 2015:16.

Statskontoret (2016): *Statens styrning av kommunerna*. Kapitel 5 Skolväsendet. Stockholm: Statskontoret 2016:24

Stiftelsen S.A.F. (2019): *Den forskande läraren – med ansvar för yrkets kunskapsbildning*. Forskning om undervisning och lärande, nr 2/2019. Stockholm: Lärarförbundet

SOU 1997:21: *Växa i lärande – Förslag till läroplan för barn- och unga 6-16 år*.

SOU 1999:63: *Att lära och leda. En lärarutbildning för samverkan och utveckling*.

SOU 2005:31: *Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning*

SOU 2008:30: *Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans*

SOU 2008:109: *En hållbar lärarutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet

SOU 2009:94: *Att nå ut och nå ända fram – Hur tillgången till policyinriktad utvärdering och forskningsresultat inom utbildningsområdet kan tillgodoses*. Slutbetänkande.

SOU 2017:35: *Samling för skolan - Nationell strategi för kunskap och likvärdighet*.

SOU 2017:56: *Jakten på den perfekta ersättningsmodellen. Vad händer med medarbetarnas handlingsutrymme?* Delbetänkande av Tillitsdelegationen. Stockholm: Civil...

SOU 2018:17: *Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektors professionella utveckling*. Slutbetänkande av Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SOU 2018:19: *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SOU 2018:41: *Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola*

SOU 2018:47: *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn*. Tillitsdelegationens huvudbetänkande.

SOU 2019:6: *En långsiktig samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan*

SULF (2018): *Systemfel i kunskapsfabriken – om urholkning av ersättningsbelopp till högre utbildning*. Stockholm: Sveriges universitetslärare och forskare.

Thelin, A. (red.) (2001): *Forskning i Skolan/Skolan i Forskning. Ett möte på lika villkor*. Malmö 25/1 2001. Stockholm: Skolverket.

Utbildningsutskottets styrgrupp 2016/17: RFR4 *Forskarskolor för lärare och förskollärare – en uppföljning av fyra statliga satsningar*. Stockholm: Utbildningsutskottets styrgrupp

Media:

Dagens Industri Debatt 2019-06-11 Dags att införa avdrag för investering i kompetensen

DN Debatt 2019-07-19 Samarbetet mellan vård och forskning måste bli bättre

Bilaga 1

Almedalsseminarier 2016–2021

2016: Tillsammans för en stark lärarprofession – hur bygger vi hållbar samverkan mellan akademi och skola?

Många för fram samverkan kring forskning och utbildning som nyckeln till en stark lärarprofession och hög kvalitet i lärarutbildningen. Hur stärker vi möjligheterna till reell samverkan, och vad kan vi lära från andra professioner? Hur skapas nationellt likvärdiga förutsättningar?

Utökad information om evenemanget

Skolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Även lärarutbildningen ska ha en stark forskningsbas och tillvarata beprövad kunskap. Under de senaste åren har den praktisknära forskningen stärkts. Flera forskarskolor har inrättats och i skolan anställs allt fler lärare med licentiat- eller doktorsexamen. I anslutning till enskilda lärosäten växer lokala samarbeten fram. Men utvecklingen sker ad hoc, beroende av förutsättningar hos enskilda huvudmän och lärosäten. Hur kan vi skapa en långsiktigt hållbar modell som möjliggör en likvärdig utveckling i hela landet? På seminariet samtalar företrädare för högskolesektorn, arbetsgivarna, lärarprofessionen om möjliga vägar framåt. Utgångspunkt för diskussionen är ett förslag från universiteten i Göteborg, Uppsala och Karlstad till ett nationellt skolforskningsavtal som ska efterlikna strukturer för samverkan kring forskning och utbildning inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Medverkande:

- Håkan Sörman, vd, Sveriges Kommuner och Landsting
- Helena Sagar, lektor och lärare, Kungsbacka kommun
- Maria Jarl, ordförande, Lärarutbildningsnämnden, Göteborgs universitet
- Åsa Bergenheim, rektor, Karlstad universitet
- Elisabet Nihlfors, dekan, Uppsala universitet
- Mia Rönn, 1: vice ordförande, Lärarförbundet
- Anders Lönn, politiskt sakkunnig, Utbildningsdepartementet
- Kristina Edström, professor, Uppsala universitet

Arrangör: Västsvenska Arenan, Göteborgs universitet, Uppsala universitet, Karlstads universitet

2018: För en attraktiv skola på vetenskaplig grund – forskning i nära samverkan mellan skola och akademi.

Samarbeten mellan lärosäten och huvudmän som bygger på långsiktiga och hållbara lösningar vidareutvecklar såväl lärarutbildning som forskning. När professioner samverkar i forskningsprocesser gagnar det elevernas utbildning.

Utökad information om evenemanget

Det ska vara självklart för lärare och förskollärare att basera sin yrkesutövning på det senaste inom forskningen. Det är så vi får en skola på vetenskaplig grund. Samarbeten mellan lärosäten och huvudmän som bygger på långsiktiga och hållbara lösningar medverkar till att vidareutveckla lärarutbildning och forskning. Huvudmannen, lärare och skolledare behöver mer systematiskt arbeta med att identifiera prioriterade områden för forskning samt skapa förutsättningar för disputerade lärare och skolledare att ha forskning i sin tjänst. Lärosätet behöver utveckla möjligheter för disputerade att arbeta både på lärosätet och hos huvudman. Forskningsmiljöer som stöd för forsknings- och utvecklingsarbete behöver utvecklas hos båda parter. För att detta ska bli något naturligt och självklart förutsätter det nationellt likvärdiga och hållbara strukturer som möjliggör långsiktiga samarbeten som vilar på insikten om det ömsesidiga beroendet mellan verksamheterna inom akademien och skolväsendet.

Medverkande:

- Eva Åkesson, Rektor, Uppsala universitet
- Per-Arne Andersson, Direktör, SKL
- Matilda Gustafsson, Ordförande, Lärarförbundet Student
- Kristina Hansson, Lektor, Vetenskaplig ledare, Piteå Kommun, UmU
- Maria Jarl, Universitetslektor, Göteborgs Universitet
- Matz Nilsson, Förbundsordförande, Sveriges Skolledarförbund
- Helena Sagar, Lektor, Kungsbacka kommun
- Helle Wijk, Leg. sjuksköterska, Prof., Viceprefekt Samverkan, Sahlgrenska, GU
- Helén Ångmo, Generaldirektör, Skolinspektionen
- Elisabet Nihlfors, Professor, Dekan, Uppsala universitet

Arrangör: Uppsala, Göteborg, Umeå och Karlstads universitet

2019: Sverige som kunskapsnation. Hur stärks skolans vetenskapliga grund och läraryrkets attraktivitet

Beskrivning av samhällsfrågan

Forskning som svarar på professionens frågor utvecklar skolan, förbättrar lärarutbildningen och gör läraryrket mer attraktivt. Gemensamma forskningsmiljöer mellan skola och lärosäte stärker lärares aktiva deltagande i kunskapsproduktionen. Nyckeln är långsiktig samverkan och hållbara resurser.

Utökad information om evenemanget

Den nationella försöksverksamheten ULF utprovar olika modeller för att utveckla professionens frågor till forskningsprojekt i nära samverkan mellan forskare från lärosäten och skolor. Det kräver tid, utrymme för regelbundna samtal, delade tjänster mellan skolhuvudman och lärosäte och möjligheter för lärarstuderande att delta i forsknings- och utvecklingsarbete. Seminariet rör samverkan kring forskning som sätter professionens frågor i fokus. Det handlar om att stärka Sverige som kunskapsnation både när det gäller forskningens bidrag till att utveckla skolans verksamheter, en skola på vetenskaplig grund, och att stärka läraryrkets attraktivitet. Hur garanterar vi övergången från försöksverksamhet till reguljär verksamhet? Hur kan en framtida finansiering se ut? Krävs en regional struktur? Hur kan en sådan i så fall utformas? I samtalet deltar personer med egna erfarenheter av forskning i samverkan mellan skola och lärosäte, organisationsföreträdare och beslutsfattare.

Medverkande:

- Maria Jarl, Universitetslektor, seminarieledare, Göteborgs universitet
- Fredrik Zeybrandt, Utbildningschef, Göteborgsregionen

- Christina Odenstad, Lektor, Rudbeck, Sollentuna gymnasieskola
- Tobias Krantz, Chef, Svenskt Näringsliv
- Eva Tiensuu Jansson, Professor, dekan medicinska fakulteten, Uppsala universitet
- Per-Arne Andersson, Chef utbildning & arbetsmarknad, Sveriges Kommuner och Landstring
- Åsa Fahlen, Ordförande, Lärarnas Riksförbund
- Johanna Jaara Åstrand, Ordförande, Lärarförbundet

Arrangör: Uppsala, Göteborg, Umeå och Karlstads universitet

2020: tisdag 09.30 – 10.30... (lokal bokad)

2021: tisdag 09.30 – 10.30...

Bilaga 2

Översikt – av ett begränsat antal handlingar - 1995 - 2019

Årtal	Partnerna med flera	Stat – Huvudman; Lärosäte	Andra intressenter
1995	En satsning till 2000	Riktade statsbidrag åter	
1996– 1999	Albatross (1996–1999) Den brutna pennan (LR); Lärarna lyfter Sverige (1997)	SOU 1999:63 Prop. 1999/2000: 135 Ny lärarutbildning	SOU 1997: 21
1998	Avsiktsförklaring		
2000– 2004	Rådet för måluppfyllelse...		Skolporten startar (2000) TLRP (2000) Prop. 2000/2001:3
2001– 2006	Attraktiv skola	SOU 2005:31	Theelin m fl (2001) Forskningen i

			skolan/skolan i forskningen. VR/UVK etableras (2001) VR 2005:5
2007		Förslag om ny RUT (2007)	
2008		SOU 2008:30 SOU 2008:109 sid 381–394 Prop. 2008/09:50	SKL (2008): Kommundoktorander
2009	Promilleprogrammet (Lf) Stiftelsen S.A.F: Den forskande läraren	Prop. 2009/10:89 Ny lärarutbildning	
2010	SKL/Lf: Forskarutbildade lärare	Prop. 2009/10:165 Karriärvägar	
2011	Programförklaring		Ifous startar (2011)
2012	Förslag på Plattform enligt programförklaringen	Prop. 2012/13:30 Prop. 2012/13:136 Karriärvägar HSV om F-skolor (2012). Skolverket: PM om vet gr & bepr. erf.	
2013		Lärlarleg SFS 2013:70 Riksdagsförvaltningen 2012/13: RFR 10	Dir 2014:7 SKOLFORSK – uppdrag till VR inför Skolfi´s start.
2014		Prop 2013/14:220 Statskontoret (2014)	Skolforskningsinstitutet Startar (2014/15)
2015	Partnerna ingår i Skolkommissionen som tillsätts 2015	?? Fler utb pl ??	Statskontoret 2015:6
2016			SKL Skåne 2016: Utanför det akademiska rummet. Prop 2016/17:1 Budgetprop. sid 211 Prop 2016/17:50 Forskprop sid 105 UbU 2016/17: RFR4
2017		RiR 2017:30 Riktade statsbidrag Prop. 2017/18:182	ULF startar (2017) SOU 2017:35 SOU 2017:56
		Skr 2017/18:217 Svar på RiR	
2018		SOU 2018:41 Ny skolmyndighet	SOU 2018:17 SOU 2018:19 SOU 2018:47 SULF: Systemfel i kunskapsfabriken

2019		Skolinspektionen (2019) Tematisk kvalitetsgranskning: Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. SOU 2019:6 Struten	FOUS (Skolverket + 13 lärosäten kring Samverkan kring bästa skola) Budget prop.2019
2020		Förslag om ny RUT?	Forskning prop. 2020
2021			ULF avrapporterar (2021)

Bilaga 3

Sammansättningar i några utredningar

Skolkommittén

Till att leda kommitténs arbete utsågs utbildningsledaren Olle Holmberg. I arbetet deltog som ledamöter högskoleadjunkten Kerstin Bergöö, rektorn Börje Ehrstrand, adjunkten Katarina Eklind, mellanstadieläraren Pia-Lotta Fellke, organisationspedagogen Lennart Kågström, utvecklingsledaren Elisabet Nihlfors, adjunkten Lennart Nilsson, biträdande rektorn Peder Sandahl, fritidspedagogen Anneli Springe och teknologen Marika Östman. Slöjdläraren Lisbeth Andersson entledigades den 25 augusti 1995 från sitt uppdrag som ledamot och högskoleadjunkten Lena Aulin-Gråhamn utsågs till ny ledamot. Adjunkten Göran Mohn entledigades den 1 mars 1996 från sitt uppdrag som ledamot och högskoleadjunkten Anders Olsson utsågs till ny ledamot den 15 maj 1996.

Som sakkunniga förordnades kanslirådet Eva-Stina Hultinger, skolrådet Berit Hörnqvist, professorn Henning Johansson och sekreteraren Ingrid Lindskog. Eva-Stina Hultinger entledigades som sakkunnig den 7 augusti 1995 och kanslirådet Anne Charlotte Norborg förordnades som ny sakkunnig den 30 oktober 1995. Skolrådet Berit Hörnqvist entledigades den 30 oktober 1995 och undervisningsrådet Gunilla Zackari utsågs samma dag till ny sakkunnig. Den 30 april 1997 förordnades departementssekreteraren Gunilla Olsson som sakkunnig.

Kommittén har till sig knutit två referensgrupper, en med parlamentariker och en med företrädare för de centrala intresseorganisationerna på skolans område. En förteckning över ledamöterna i referensgrupperna finns i bilaga 3.

I Rådet (utifrån Albatross & Avtal 2000) ingick

Metta Fjelkner, ordförande i Lärarnas Riksförbund, Per Wadman, 1:e vice ordförande i Lärarnas Riksförbund, Eva-Lis Preisz, ordförande i Lärarförbundet, Solweig Eklund, 1:e vice ordförande i Lärarförbundet, Ilmar Reepalu, ordförande i Kommunförbundet, Evert Lindholm, förbundsdirektör i Kommunförbundet, Agneta Granberg, ordförande i Kommunförbundets utbildningsberedning samt Ulla Ölvebro, vice ordförande i Kommunförbundets utbildningsberedning.

Utöver dessa partsrepresentanter ingick tre oberoende ledamöter som utsetts av parterna gemensamt och som representerar andra intressenter än skolan. Dessa är rådets ordförande Kjell-Olof Feldt, f d finansminister, Lars-Eric Petersson, VD i Skandia, samt Jarl Bengtsson, utbildningsansvarig OECD, Paris.

Skolkommissionen

Som kommitténs ordförande förordnades fr.o.m. den 1 april 2015 Anna Ekström, generaldirektör på Skolverket. Som övriga ledamöter förordnades fr.o.m. den 9 april 2015: Lina Axelsson Kihlblom, grundskolechef i Haninge kommun, Erik Blom, styrelseledamot i Sveriges elevråd, Jan-Eric Gustafsson, professor i pedagogik vid Göteborgs universitet, Johanna Jaara Åstrand, förbundsordförande i Lärarförbundet, Bo Jansson, förbundsordförande i Lärarnas Riksförbund, Tobias Krantz, chef för utbildning, forskning och innovation vid Svenskt Näringsliv, Marika Markovits, direktor vid Stockholms Stadsmission och huvudman för Grilliska Gymnasiet, Matz Nilsson, förbundsordförande i Sveriges Skolledarförbund, Pasi Sahlberg, Visiting Professor of Practice, Harvard University, Kerstin Sahlin, professor i företagsekonomi vid Uppsala universitet, Katrin Stjernfeldt Jammeh, kommunstyrelsens ordförande i Malmö stad, Mara Westling Allodi, professor i specialpedagogik vid Stockholms universitet samt Björn Åstrand, doktor i historia och dekan för lärarutbildningen vid Karlstad universitet.

Bo Jansson entledigades som ledamot fr.o.m. den 24 november 2015. Lars Hallenberg, kanslichef vid Lärarnas Riksförbund, förordnades som ledamot fr.o.m. den 24 november 2015. Anna Ekström entledigades från uppdraget som ordförande den 13 september 2016. Jan-Eric Gustafsson förordnades som ordförande den 16 september 2016.

Kommittén har antagit namnet 2015 års skolkommision. Som sekreterare i kommittén anställdes Ulf Andersson (fr.o.m. den 13 april 2015), Ragnar Eliasson (fr.o.m. den 28 maj 2015) och Jenny Kallstenius (fr.o.m. den 9 juni 2015). Camilo von Greiff var anställd som sekreterare fr.o.m. den 15 november 2015 t.o.m. den 7 april 2016. Mikael Hellstadius anställdes som sekreterare fr.o.m. den 1 augusti 2016. Maria Götherström anställdes som sekreterare fr.o.m. den 14 november 2016. Amanda Eriksson har varit praktikant i sekretariatet fr.o.m. den 25 januari 2016 t.o.m. den 10 juni 2016. Ellen Röllgårdh har varit praktikant i sekretariatet fr.o.m. den 29 augusti 2016 t.o.m. den 13 januari 2017. Ulf Andersson har varit kommissionens huvudsekreterare.

Bilaga 4

Attraktiv skola – Göteborgs kompetensutvecklingstrappa

